

لذت یادگیری انتخابی است

از ما می‌خواهید در مدیریت مدرسه خلاقانه رفتار کنیم، در حالی که فقط مجربان طرح‌ها شده‌ایم

عکس: غلامرضا پیرامی

○ حضور «رشد» در نظام آموزش و پرورش به پنج دهه رسیده است. همه از آن خاطره داریم، و هنوز هم رشد جایگاه ویژه خود را دارد. در مورد رشد آموزش راهنمایی تحصیلی باید بگویم، مطالب پشتوانه علمی مناسب دارند و پژوهشی هستند. اما گویی فراموش شده است که در خیلی از مدارس نمی‌توان از آن‌ها به صورت کاربردی بهره برد.

یار قدیمی کتاب‌های درسی است! روزی با عنوان «پیک‌نامه» به خانه‌ها می‌آمد و امروز «رشد»! در آخرین روز فروردین ماه با اعضای شورای مجله به جمع مدیران ناحیه یک شهری رفتیم تا درباره «رشد» به ویژه «رشد آموزش راهنمایی تحصیلی»، به گفت‌وگو بنشینیم. از دوستان خواستیم بی‌رحمانه، اما منصفانه نقد کنند. به حق همین طور شد. نقد خوب و هوشیارانه دوستان هدیه خوبی برای ما بود.

کدام را بپذیریم؛ اصول روان‌شناسی دانش‌آموز یا اداره آموزش و پرورش را

می‌شوند. مسابقه هم می‌تواند این انگیزه را در معلم‌ها ایجاد کند.

● ما معتقدیم، بهتر است لذت یادگیری انتخابی باشد. یکی از اهداف مجله، ایجاد کشش به سوی مطالعه است. ما به دنبال اجبار نیستیم و به حافظه محوری اعتقاد نداریم. یادگیری اصلی باید در بستر جامعه اتفاق بیفتد. ما نمی‌گوییم همه مطالب مجله خوانده شود، چون فقط به عنوان تکمیل‌کننده برنامه درسی تألیف می‌شوند. آن چه که در حیطه قدرت مدیریتی شما و معلم‌هاست، فراهم کردن زمینه‌های مناسب برای ارائه مجله‌ای خوب و نیز گسترش فرهنگ مطالعه است. سردبیران رشد هر سال حدود پنج سفر استانی دارند تا در این مورد با مخاطبان خود تبادل نظر کنند. ارزش‌یابی نویسندگانی که مطالب مجله را ارائه می‌دهند نیز نباید فراموش شود.

هر چه می‌خواهد دل تنگت بگو

○ موضوع همکاری شما با همکاران آموزش و پرورش که مطلب ارائه می‌دهند، در چه چارچوبی است؟
● هیچ چارچوب خاصی وجود ندارد. خودتان را محدود نکنید. ما هر ایده‌نویی را از شما می‌پذیریم. یاد می‌آید آقای ابوحمزه از دبیران تاریخ، یک روز به یاد ماندنی برای بچه‌های دفتر مجله ترتیب دادند. ایشان در شبکه پنج، برنامه‌ای با عنوان «درس تاریخ شیرین می‌شود» ارائه دادند. در جلسه‌ای که خدمت ایشان بودیم، در مورد چند موضوع جالب از نزدیک به گفت‌وگو نشستیم. شاید بگویید از طرف اداره آن‌قدر در مورد ایده‌های جدید بخش‌نامه می‌رسد که دیگر فرصتی برای مدیر مدرسه نمی‌ماند ایده‌هایش را عملی کند. ما می‌گوییم، هر مدیری برای

● مثال می‌زنید؟

○ مطالبی که درباره معماری مدرسه ارائه شده، از این جمله است. با مسئولان مدرسه، نمی‌توانیم در طراحی مدرسه نقش مؤثر داشته باشیم.

● همین اندازه که شما با خواندن مطالب مجله می‌پذیرید که معماری مدرسه، معماری مدرسه زندگی نیست، یعنی با اقلیم، فرهنگ، جنسیت و دوره تحصیلی دانش‌آموز هم‌خوانی ندارد، کافی است. اگر همین مطالبات خود را در قالب مقاله یا درخواست به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور ارسال کنید، ما را به هدف خود از ارائه موضوع معماری مدرسه در مجله نزدیک کرده‌اید.

کدام را بپذیریم

○ راهکارهای مدیریتی که در مجله می‌آید، بی‌شک کارآمد هستند، اما گاهی آن‌قدر در کاغذبازی نظام آموزش و پرورش تمرکز هست که دست مدیر و معلم مدرسه بسته می‌شود و ترجیح می‌دهد از به کارگیری آن‌ها منصرف شود. کاش در کنار این‌گونه مطالب، به مسائل حاشیه‌ای آن در مرحله اجرا نیز می‌پرداختید. برای مثال، با توجه به اصول روان‌شناختی دانش‌آموز نباید محور اصلی تشویق‌ها مادی باشد. وقتی به عنوان مدیر یا معلم مدرسه به این اصل مهم می‌پردازیم، بازرسی انتقاد می‌کند. کدام را بپذیریم؛ اصول روان‌شناسی دانش‌آموز یا اداره آموزش و پرورش را؟!

● بله. متأسفانه این اصل مهم را فراموش کرده‌ایم که شما در مدرسه میزبان معلم هستید و اداره آموزش و پرورش میزبان شما. تعارض باید به همکاری تبدیل شود نه کنار کشیدن‌ها. اگر مطلب خود را به صورت مقاله‌ای کوتاه عنوان کنید و به دفتر مجله بفرستید، شروع خوبی برای انتقال آن به مسئولان خواهد بود.

○ در مجله شما این امکان وجود دارد که هم‌زمان با مسابقات رشد دانش‌آموزی، برای معلم‌ها هم مسابقه طراحی شود. چون وقتی موضوع آموزش ضمن خدمت مطرح می‌شود، همه به یادگیری مطالب جدید متمایل

ارتقای سطح فرهنگی مدرسه‌اش، می‌تواند ایده‌ای جدید، مختص مدرسه خودش داشته باشد.

مرکز بررسی آثار

○ اگر موضوع ارائه شده به رشد آموزش راهنمایی تحصیلی ارتباطی نداشته باشد چه؟

● آن را به مجله مربوطه در دفتر انتشارات کمک آموزشی ارجاع می‌دهیم. در دفتر قسمتی به نام مرکز بررسی آثار وجود دارد که کارشناسان آن مطالب شما و دانش‌آموزان را مطالعه می‌کنند. در این مرکز، کارشناسان شعر، قصه و عنوان‌های دیگر، به صورت تخصصی فعالیت دارند. مطالب را بررسی و در صورت لزوم با نویسندگان آن‌ها مکاتبه می‌کنند. چند نویسنده خیلی خوب دفتر به همین روش با مجلات رشد ارتباط برقرار کرده‌اند.

○ معمولاً در اداره آموزش و پرورش به بچه‌های مستعد تقدیرنامه و جایزه داده می‌شود. پس می‌توان امید داشت که در دفتر انتشارات کمک آموزشی، با آثار دانش‌آموزی، به صورت کارشناسی برخورد می‌شود.

● دفتر با مراکز فرهنگی مانند کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و حوزه هنری در تعامل نزدیک است که به همه جانبه شدن دیدگاه کارشناسان و نویسندگان مجله کمک می‌کند.

○ آیا همایش یا نمایشگاهی از آثار دانش‌آموزانی که به دفتر ارائه شده‌اند داشته‌اید؟

● خیر. پیشنهاد خوبی است.

نظرسنجی

○ باز خورد مجله‌های عمومی و تخصصی چگونه گرفته می‌شود؟ آیا به نیاز مخاطب توجه می‌شود؟

● این فرایند پژوهشی در مرکز مطالعات دفتر صورت می‌گیرد، اما گاهی با ارائه پرسش‌نامه و گاهی با برگزاری جلسات پرسش و پاسخ از نزدیک، مانند این جلسه، با نیاز مخاطب آشنا می‌شویم. مطالبی هم به صورت مکتوب به دستمان می‌رسد. راه‌اندازی پایگاه اینترنتی مجله هم راهکار خوبی بوده است. انتظار ما این است که مخاطب بی تفاوت نباشد و با تلفن، رایانامه، نامه یا ملاقات رو در رو در دفتر مجله، ما را با دیدگاه خود آشنا کند.

○ در مدرسه ما از متن مجلات رشد برای معلم‌ها و دانش‌آموزان سؤال طرح می‌شود. مطالب جالب و خواندنی را هم روی تابلوی عمومی مدرسه می‌زنیم و بخشی از آن‌ها در مراسم صبح‌گاهی خوانده می‌شود. شاید شنیدن این مطلب هم جالب باشد که از بچه‌ها می‌خواهیم برداشت خود درباره تصویر روی جلد مجله را در قالب کاریکاتور یا چند جمله کوتاه بیان کنند! بخشی از نمره پژوهشی که کتاب‌خوانی است، به مطالعه مجله رشد اختصاص دارد. این چند مورد را به این خاطر مطرح کردم که فرمودید با طرح مسابقه برای گسترش فرهنگ مطالعه مخالف هستیم. ما هم معتقدیم این امر را باید در زیربنای تقویت کرد. دو پیشنهاد هم داریم: اول، راه ارتباط با مجله و کارشناسان و نویسندگان آن را هموارتر کنید.

دوم، برای هزینه مجله که برای دانش‌آموزان مناطق محروم کمی سنگین است، چاره‌ای کنید.

● مجلات رشد خودگردان هستند. ما خود را کارگزار فرهنگی می‌دانیم و معتقدیم، فرهنگ بهایی دارد که باید در سبب هزینه‌های خانواده مطرح شود. وقتی برای موضوعی هزینه می‌کنیم، به معنای آن است که اهمیت دارد. این معادله دوسویه است، یعنی هر موضوعی که اهمیت دارد، می‌توان برایش هزینه کرد. این هزینه برای مجله‌ای پرداخت می‌شود که هیچ مطلب ضداخلاقی در آن دیده نمی‌شود و مورد اطمینان خانواده‌هاست. ○ زمان ثبت‌نام و اشتراک مجله روزهایی از سال است که مدیر مدرسه آمار دقیق متقاضیان را ندارد. در واقع باید عدد نهایی را پیش‌بینی کند. پیش‌بینی یک رقم بالا هم خطرپذیری است. در طول سال هم فرصت مناسب برای تقاضای جدید پیش نمی‌آید.

● این مسئله در حال بررسی است.

○ به نظر شما ۳۶ میلیون مجله می‌تواند پاسخ‌گوی حدود ۱۵ میلیون معلم و دانش‌آموز باشد. در واقع شما یک سوم مخاطبان نظام آموزش و پرورش را تحت پوشش قرار داده‌اید. برای دو سوم دیگر چه تدبیری دارید؟ جاده‌ای که می‌روید، یک‌طرفه است. شما نیاز معلم و دانش‌آموز را نمی‌شناسید. حلقه گمشده در این روند چیست؟ وقتی همکاران را به نوشتن مشکلات و مطالب علمی خود تشویق می‌کنید، اعتمادسازی هم می‌کنید؟ مبادا موازی کاری شود! سرفصل ارائه کنید تا کسی سردرگم نشود.

● نکته‌ای که مبهم است، خودگردانی مجلات رشد است. اگر وزارت آموزش و پرورش به اصول سازمان شما اعتقاد دارد، پس چرا هزینه‌ها را پرداخت نمی‌کند. این نقض غرض نیست؟ ○ از ما می‌خواهید در مدیریت مدرسه خلاقانه رفتار کنیم، در حالی که فقط مجریان طرح‌ها شده‌ایم. تصمیم‌ها گرفته می‌شوند و ما باید مصوبه‌ها را اجرا کنیم، حتی اگر هیچ اعتقادی به آن‌ها نداشته باشیم. پس ما در سنگر آخر هستیم!

● از مؤلفان دعوت کنید و مسائل و طرح‌های خود را با آن‌ها عنوان کنید. شما مشکلات معلم و دانش‌آموز را از نزدیک درک می‌کنید و مسئولان از راه دور. شاید یک تجربه کوچک شما در یکی از موضوع‌های روزانه، ایده‌ای خلاقانه باشد که از نگاه روزمره ما و شما بی‌اهمیت به نظر بیاید.